

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 – Wereld: Migratie binnen en tussen macroregio's

1 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat dit migranten zijn die conflicten / oorlog / onveiligheid in hun eigen land ontvluchten (en dus in een buurland terecht komen). 1
- Een voorbeeld van een juist antwoord is: migranten uit de macroregio 'Afrika ten zuiden van de Sahara' hebben vaak ook economische motieven (arbeid of studie) om te migreren. 1

2 maximumscore 1

- A Latijns-Amerika (3)
- B Noord-Afrika & West-Azië (4)
- C Noord-Amerika (1)

3 maximumscore 3

- Voorbeelden van juiste oorzaken zijn: 2
 - door kolonialisme
 - door militaire veroveringen
 - door handel(scontacten)

Opmerking

Per juiste oorzaak 1 scorepunt toekennen.

- Uit het antwoord moet blijken dat internet / social media de laatste twintig jaar een belangrijke rol speelt bij culturele diffusie. 1

4 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- Enerzijds kunnen arbeidsmigranten een bijdrage leveren aan het aanvullen van een tekort aan personeel op de arbeidsmarkt, (economische dimensie) 1
- maar door een instroom aan arbeidsmigranten kan ervaren worden dat de nationale / regionale identiteit onder druk kan komen te staan. (sociaal-culturele dimensie) 1

Opmerking

Aan een antwoord dat bij de tweede deelscore ingaat op de druk op voorzieningen / de woningmarkt ook 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Wereld en Aarde: De geografie van de druiventeelt

5 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is: in islamitische landen worden weinig / nauwelijks wijndruiven (maar wel consumptiedruiven) geteeld.

6 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- de zomers in Zuid-Europa onder invloed staan van hogedrukgebieden / dalende luchtstromen, (oorzaak) 1
- waardoor de lucht opwarmt / er geen condensatie van waterdamp kan plaatsvinden / wolken oplossen (en er dus weinig neerslag valt). (gevolg) 1

7 maximumscore 2

- C-klimaat / maritiem klimaat (van de gematigde zone) 1
- Voorbeelden van juiste antwoorden zijn: 1
 - Europa staat doorgaans onder invloed van winden vanaf zee / (matigende) westenwinden.
 - Voor de westkust van Europa ligt een warme zeestroom.

8 maximumscore 2

- sedimentgesteenten 1
- Uit het antwoord moet blijken dat graniet ontstaat door het (langzaam / ondergronds) stollen van magma. 1

Opmerking

Aan een antwoord waaruit blijkt dat graniet ontstaat bij het stollen van lava geen scorepunt toekennen.

9 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat met druppelirrigatie (op lokale schaal) verzilting en/of bodemerosie tegengegaan kan worden.

10 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- gebieden in de benedenloop / verder stroomafwaarts (van de Huang He / Hoangho) afhankelijk zijn van het water uit deze rivier, 1
- zodat het van belang is om in de Ningxia-vallei zo min mogelijk irrigatiewater aan de rivier / het landschap te onttrekken. 1

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2	
	• Uit de reden vanuit de sociaal-culturele dimensie moet blijken dat in de Chinese samenleving verwester(s)ing / Amerikanisering plaatsvindt.	1
	• Uit de reden vanuit de demografische dimensie moet blijken dat de bevolking in China de laatste decennia gegroeid is.	1
12	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	• bedrijven of investeerders (zoals Kwok) uit opkomende / (voormalige) semi-perifere landen (zoals China) tegenwoordig investeren in centrumlanden (zoals Frankrijk),	1
	• terwijl het bij de oorspronkelijke centrum-periferieverhoudingen vooral (bedrijven uit) centrumlanden waren die investeerden in (semi-)perifere landen.	1
13	maximumscore 2	
	• Wereldhandelsorganisatie / WTO	1
	• Een voorbeeld van een juiste reden is: wanneer economieën van landen (sterk) afhankelijk van elkaar zijn, zullen er minder snel conflicten / oorlogen ontstaan.	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 – Aarde: De Taupo Vulkanische Zone in Nieuw-Zeeland

14 maximumscore 1

de Pacifische plaat en de Indisch-Australische plaat

15 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- de Pacifische plaat onder de Indisch-Australische plaat duikt / er subductie plaatsvindt van de Pacifische plaat onder de Indisch-Australische plaat, 1
- waardoor gesmolten gesteente / magma naar het aardoppervlak stijgt. 1

Opmerking

Aan een antwoord dat bij de eerste deelscore alleen ingaat op subductie mag een scorepunt toegekend worden. De betrokken platen hoeven niet expliciet genoemd te worden.

16 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat de vulkanische assen door de overheersende winden in Nieuw-Zeeland (normaal gesproken) naar het (noord)oosten / niet naar het Zuidereiland zouden waaien. 1
- Uit het antwoord moet blijken dat de vulkanische assen alleen bij een grote en explosieve uitbarsting tegen de wind(richting) in (ook) op het Zuidereiland terecht konden komen. 1

17 maximumscore 2

- Het magma staat in contact met het grondwater. 1
- Voorbeelden van juiste oorzaken zijn: 1
 - Het magma heeft een hoog gasgehalte / ontgast moeilijk.
 - Het magma is stroperig / heeft een hoge viscositeit.

18 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat na de uitbarsting van 1914 de krater niet meer helemaal door een kraterrand wordt afgesloten / tijdens de uitbarsting van 1914 de kraterrand in zee gegleden is. 1
- Uit het antwoord moet blijken dat het veel / vaak regent (waardoor zwavel kan afstromen naar zee) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Brazilië: Porto Central, een nieuwe haven in Brazilië

19 maximumscore 2

- Een voorbeeld van een juist argument is: een haven in Brazilië is vanuit Rotterdam / Nederland beter bereikbaar (dan een haven in Chili). 1
- Voorbeelden van juiste argumenten zijn: 1
 - Porto Central ligt vlakbij het economische kerngebied van Brazilië.
 - Porto Central ligt in de regio waar de meeste mensen in Brazilië wonen.

20 maximumscore 3

Een juiste beschrijving moet de volgende drie stappen bevatten:

- Porto Central wordt een haven voor de export van grondstoffen (zoals soja / agribulk / ijzererts). 1
- Voor de winning van grondstoffen worden leefgebieden van flora en fauna aangetast / wordt het landschap aangetast / worden gebieden ontgonnen / wordt infrastructuur aangelegd. 1
- Door de aantasting van leefgebieden van flora en fauna kan de soortenrijkdom afnemen. 1

21 maximumscore 3

- Voorbeelden een juiste antwoorden zijn: 1
 - De Rotterdamse haven heeft goede faciliteiten voor / is gespecialiseerd in het opslaan / doorvoeren van grondstoffen.
 - Bij scenario 1 zullen vanuit Brazilië steeds meer grondstoffen getransporteerd worden waaraan de Rotterdamse haven zelf waarde kan toevoegen.
- Een voorbeeld van een juist antwoord is: bij scenario 2 kan Brazilië steeds meer waardevollere halffabricaten / eindproducten / grondstoffen (waaraan waarde toegevoegd is) exporteren. 1
- Juiste voorbeelden van ontwikkelingen die tot de scenario's 3 en 4 kunnen leiden zijn: 1
 - Steeds meer landen willen voor grondstoffen minder afhankelijk worden van andere landen.
 - Steeds meer landen zetten in op recycling van producten (en hebben dus minder grondstoffen nodig).
 - De grondstoffen in Brazilië raken op.

Opgave 5 – Brazilië: Ilha de Marajó

22 maximumscore 3

locatie in bron 12	foto	vegetatietype
1	b	tropisch regenwoud / selva
2	c	savanne / cerrado
3	a	(mangrove)

- drie foto's aan de juiste locatie gekoppeld 1
- selva / tropisch regenwoud aan foto b gekoppeld 1
- cerrado / savanne aan foto c gekoppeld 1

23 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste negatieve gevolgen zijn:

- Door het kappen van mangrovebossen neemt de kusterosie toe / wordt minder sediment vastgehouden.
- Door het kappen van mangrovebossen worden de golven van een tsunami / stormvloed niet meer gebroken.
- Door het kappen van mangrovebossen wordt minder koolstofdioxide uit de lucht gehaald.

per juist negatief gevolg 1

24 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de Amazone en de Tocantins bruin van kleur zijn.

25 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:

- De mondingsgebieden van de Amazone en de Tocantins hebben een groot getijverschil.
- De Amazone en de Tocantins hebben nauwelijks verhang in de benedenloop (waardoor de vloedstroom ver landinwaarts kan komen).
- De Amazone en de Tocantins hebben in de benedenloop geen stuwdammen / waterkeringen (die de vloedstroom tegenhouden).
- Passaatwinden / Sterke winden uit het oosten kunnen de vloedgolven nog verder landinwaarts blazen.
- De Amazone en de Tocantins hebben in de benedenloop geen scherpe meanders / bochten.
- De mondingsgebieden van de Amazone en de Tocantins hebben een trechtervorm.

per juiste oorzaak 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – Leefomgeving: Droogtebestrijding in Nederland

26 maximumscore 2

- a waterschappen
- b Rijkswaterstaat
- c waterschappen / Rijkswaterstaat
- d Rijkswaterstaat
- e waterschappen

indien vijf juiste antwoorden	2
indien vier juiste antwoorden	1
indien minder dan vier juiste antwoorden	0

27 maximumscore 1

draaiknop (minder) afvoeren en draaiknop (meer) infiltreren

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide draaiknoppen juist zijn.

28 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- met bijvoorbeeld bufferzones of het weer laten meanderen van rivieren (regen)water uit natte periodes opgeslagen / vastgehouden kan worden 1
- om dit water vervolgens tijdens droge periodes te kunnen gebruiken. 1

29 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Buffergebieden zorgen niet alleen voor infiltratie van regenwater, maar dragen ook bij aan een hogere biodiversiteit.
- Meanders in rivieren zorgen niet alleen voor een langere vertragingstijd / verlaagde piekafvoer, maar dragen ook bij aan een waardevoller landschap / hogere natuurwaarden / recreatiemogelijkheden.
- Beschaduwning zorgt niet alleen voor minder verdamping, maar kan ook bijdragen aan een hogere biodiversiteit.

per juist antwoord	1
--------------------	---

Opmerking

Alleen wanneer een antwoord twee elementen van integraal waterbeheer bevat 1 scorepunt toekennen.

30 maximumscore 1

A waterschap Aa en Maas (19)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 7 – Leefomgeving: Den Helder

31 maximumscore 2

uitspraak 1: juist / onjuist

uitspraak 2: juist

uitspraak 3: onjuist

indien drie juiste antwoorden 2

indien twee juiste antwoorden 1

indien minder dan twee juiste antwoorden 0

32 maximumscore 2

- Een voorbeeld van een juist antwoord is: bij de transformatie van (een deel van) de Golfstroombuurt zijn minder huizen gebouwd dan er zijn gesloopt. 1
- Uit het antwoord moet blijken dat door de grote / nieuwe huizen in de Golfstroombuurt een scheiding kan ontstaan tussen mensen uit verschillende sociaaleconomische klassen. 1

33 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- door een afname van de bevolking (sommige) voorzieningen niet meer voldoende klanten zullen hebben (om te blijven bestaan) / de drempelwaarde niet meer halen, (oorzaak) 1
- waardoor winkels leeg komen te staan / het voorzieningenniveau achteruit gaat (en de leefbaarheid achteruitgaat). (gevolg) 1

34 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de werkgelegenheid in Den Helder voor een groot deel afhankelijk is van een sector / de Koninklijke Marine.

35 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste kenmerken zijn:

- Het (militair / maritiem) cultureel erfgoed (zoals oude forten) is een toeristische trekpleister.
- de historische binnenstad
- de nabijheid van Texel
- de nabijheid van stranden / duingebieden

per juist kenmerk 1

Bronvermeldingen

bron 1 t/m 19 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2024

foto's:

bron 4 www.decantershanghai.com, 2019

bron 7 www.gns.cri.nz en Aagje de Jong, Dreamstime,

bron 13 foto a: Priscila Olandim, TripAdvisor, 2021

foto b: Carlos Macapuna, Skyscrapety.com, 2012

foto c: Prisma by Dukas Presseagentur GmbH, Alamy Stock Photo, 2010

bron 14 www.theinertia.com, 2024

bron 19 www.aerophotostock.com